

LBRIS

We know
books

Dumitru Lițu

SUFLET INTERZIS

Prefață de **Cristina Chirvasie**

EDITURA

Fundajel Culturale
MEMORIA

2024

Aventură și libertate, Cristina Chirvasie 9

CAPITOLUL I. Începuturi

Copilăria	15
Familia	23
Exproprierea	28
Boala și moartea tatălui	33
Școala	39
Organizația	49
Arestarea	60
Ancheta	63
Procesul	68

CAPITOLUL II. În temnițele comuniste

Suceava	73
Lugoj	77
Baia Sprie	86
Gherla	96
Periprava, ultima haltă	132

CAPITOLUL III. După eliberare

Din nou acasă	141
Studenția	145
Traducător, translator, profesor, documentarist	156
Revoluția din 1989 sau Între două lumi	166
Dosarul de urmărire informativă	179
Pedagogia vieții	185
În loc de încheiere	188

Anexe	193
--------------------	-----

Capitolul I ÎNCEPUTURI

Copilăria

Primele amintiri din casa părintească sunt cam de când aveam trei ani, trei ani și ceva. Îmi aduc aminte că stăteam în picioare la geam și priveam afară, ținându-mă cu mâinile de gratii. În vremea aceea casele țărănești de la noi, din Breaza, pe valea Râului Moldova, la poalele Obcinelor Feredeului, erau protejate de hoți cu gratii, câteva bare de fier încastrate pe verticală în tocul ferestrelor. De acolo aveam o perspectivă clară a ceea ce noi numeam *afară*. Vedeam ograda (curtea gospodăriei), care era împrejmuțată de un gard întrerupt de încă o casă, în afara celei de unde priveam, vedeam poarta mare pe unde se intra cu căruța, poarta mică pentru persoane și mai vedeam o șură și un grajd. Gardul era construit din scânduri cu un haizaș (acoperiș de șindrilă). Îmi aduc aminte și parcă văd și acum ceea ce vedeam atunci cu ochii de copil curios. Prin fața ochilor se derula totul, ca într-un film. Tata coordona toate activitățile, nu fără să se implice și el alături de frații mei mai mari, repartizându-le sarcini și învățându-i ce și cum trebuie să facă: cum să mulgă vacile sau oile, cum, când și cu ce să le hrănească, iar apoi să le scoată la păscut și, în final, cum să facă ordine și curat în urma lor. Același spectacol se repeta aproape în fiecare zi. Învățasem toate operațiunile gospodărești. Știam cu exactitate succesiunea lor. Dacă cineva le-ar fi inversat, îmi dădeam seama că ceva nu era în regulă. De multe ori îl rugam pe tată să mă ia și pe mine afară, la treabă, iar el îmi spunea, cu blândețe: *Lasă, o să te iau când vei fi și tu mare*. Dorința de a participa și eu la treburile zilnice din gospodărie mi-a stârnit nerăbdarea de a fi și eu *mare*.

Pe atunci, fiecare lucru și fiecare anotimp erau în matca lor firească. În gospodărie, fiecare anotimp își avea lucrările lui specifice. Cele patru anotimpuri se succedau aproape cu precizia unui ceasornic. Niciunul nu încalca teritoriul temporal al celuilalt. Cel mai spectaculos dintre anotimpuri mi se părea iarna, care la noi trona nestingherită de la Sfântul Nicolae până la Sfântul Gheorghe. Când prima zăpadă cădea, de obicei, la începutul lunii decembrie, în preajma Sfântului Nicolae, se spunea, în popor, că își scutură Sfântul Nicolae barba, iar primăvara, ultimei zăpezi care

cădea i se spunea *zăpadă mieilor*. Farmecul iernii îl simțeam, cu adevărat, când frații mei mai mari mă luau cu ei afară, cu săniuța pe derdeluș, unde mai făceam și câte un om de zăpadă. Cea mai mare bucurie o aveam, însă, atunci când tata pleca undeva cu sania trasă de cai, în clinchetul zurgălăilor, și mă lua și pe mine. Nu pot să uit plăcerea pe care mi-o ofereau fulgii de zăpadă care mi se topeau pe obrăjori.

Pe vremea aceea, toți țărani erau îmbrăcați în costum național și în picioare purtau opinci. Atât tata și mama, cât și noi, copiii, nu aveam altă încălțăminte decât opinci. Fiecare aveam mai multe perechi *de purtat* și una singură *de Sărbători*. Bineînțeles că aceasta din urmă era mai *dichisită*. Ceea ce mă amuza foarte mult era atunci când, iarna, stătea mai mult afară, opincile înghețau și bocăneau pe dușumea de parcă ai fi avut pantofi.

În afară de gospodăria din sat tata mai avea o proprietate, undeva mai la munte, la cota 1100, care după toponimia locului se numea *Tâmpa*. Nu are nicio legătură cu *Tâmpa* de deasupra Brașovului. La *Tâmpa* tata organiza o stână în fiecare vară. De altfel, vara, fiecare țăran din sat dădea vitele și oile pe care le avea la *vărat*, la munte, la stână, unde aveau ce paște, iar tot laptele de la fiecare vacă și oaie, de peste vară, se întorcea la proprietar sub formă de brânză, unt și urdă. În felul acesta, țărani erau degrevați de grija vitelor în schimbul unor servicii pe care trebuiau să le presteze. În fiecare vară tata angaja cel puțin doi oameni care, împreună cu frații mei, făceau toate treburile specific din gospodărie: mulsul oilor și vitelor, paza oilor și prelucrarea laptelui.

Tata și-a respectat promisiunea. După ce am împlinit patru ani mi-a făcut, dintr-un chimir mai vechi din piele, o pereche de opincuțe. Când opincuțele au fost gata, tata a zis: *Ei, ai crescut și tu destul de mare, acum aș putea să te iau la stână*. Nu mai puteam de bucurie, însă nu știam ce mă aștepta. Începeam să-mi dau și eu importanță că sunt, deja, mare și că o să fac și eu treabă ca toți oamenii. Vedeam că visul meu, de când eram mic, se va împlini. Într-o dimineață, tata m-a trezit mai devreme ca de obicei, m-a ajutat să mă încălț, m-a luat de mână și a zis: *Hai!*. Porneam spre o lume nouă. Drumul era destul de lung. După aprecierea mea ulterioară, până la munte erau cam între patru și cinci kilometri. Dacă nu ar fi fost terenul accidentat, n-ar fi fost mare lucru, dar tot drumul era un urcuș continuu, cu poteci înguste, prin pădure, peste locuri stâncoase. Era un drum obositor. Nu e de mirare că după vreo opt sau nouă sute de metri

am zis: *Tată, mă dor picioarele. Păi, dacă-i așa, ar trebui să te întorci acasă*, a răspuns. *Nu, tată*, am adăugat eu, *mă dor, dar numai un pic, acum nu mă dor aproape deloc*. Mi-am dat seama că m-am înhămat la o căruță cam grea. Dar tata, cu tact, a împăcat și capra și varza. Ne-am odihnit fără să facem prea multe popasuri *oficiale*. Ne-am continuat drumul cu mai multe popasuri *mascate*, meșteșugite de tata, fără să-mi dau eu seama.

După vreo două sau două ore și jumătate am ajuns la destinație, la stână. Era aproape de prânz. Ne-au întâmpinat doi câini: unul alb cu pete negre, Grivei, și altul negru, Ursu. Au venit la noi foarte pașnici, îl cunoșteau pe tata, s-au gudurat un pic, pe mine m-au mirosit, cum s-ar spune m-au luat în primire și s-au retras. Mai târziu am constatat că erau foarte răi, nu lăsau pe nimeni să se aproprie de stână, trebuia să intervină cineva de-al casei pentru a-i convinge să fie mai îngăduitori. Cu noi au fost prietenoși pentru că îl cunoșteau pe tata, iar față de mine nu și-au manifestat interesul, considerând că nu pot prezenta un pericol. Între timp, cât tata și cu Ștefănel, fratele meu mai mare, se ocupau cu diverse treburi, eu am investigat stâna și am iscodit toate cotloanele. *Stână*, de fapt, înseamnă o construcție primitivă în afara satului, unde se adăpostesc oile și ciobanii în timpul verii. Deoarece, la noi, majoritatea stânelor sunt mixte, cu oi și vite, există o construcție separată, care adăpostește personalul și funcțiile principale ale unei stâne căreia i se spunea tot *stână*. Stâna noastră, cu sensul de edificiu, era o construcție din bârne, netencuită, fără tavan. Acoperișul din șindrilă se sprijinea direct pe pereții din bârne rotunde. Această clădire avea două încăperi: una mai mică, răcoroasă, care servea de cămară, numită *celar*. Aici se păstra laptele muls seara până a două zi când se prelucra. Iar cealaltă încăpere era denumită *colibă*, multifuncțională, și era folosită ca: locuință, bucătărie, dormitor și ca *brânzărie*, unde se preparau produsele lactate: cașul, urda, untul etc. În colibă se făcea mâncarea, se mânca, se făcea brânză și, noaptea, se dormea. În urma acestor investigații am rămas cam neplăcut surprins că n-am văzut aproape nimic din ceea ce ar fi trebuit să fie într-o casă locuită: nici sobă, nici plită, nici pat. Mă întrebam cum și unde se mănâncă, pentru că nu am văzut nicio masă.

Între timp, a sosit amiaza. A venit ciobanul cu oile la muls. Ciobanul era un băiat cam de 17-18 ani, a cărui obligație era să meargă cu oile la păscut, să le păzească și, împreună cu tata sau cu altcineva, să le mulgă.

Oile se mulgeau de trei ori pe zi: dimineața, la prânz și seara. Când veneau de la păscut erau băgate în *coșer* (un țarc circular din bârne) de unde cele cu lapte erau băgate la *strungă* pentru muls. Acum era momentul când trebuia să intru și eu în *pâine*. Trebuia să-mi iau misiunea în primire. Înainte de a pleca de acasă, tata mi-a spus că atunci când voi merge la munte mă va face strungar, să dau oile la strungă. *Strunga* era o incinta mai mică, în interiorul *coșerului*, unde intrau toate oile cu lapte și, de acolo, eu trebuia să le îndrum, câte una, spre strunga propriu-zisă, un fel de portiță, după care le așteptau mulgătorii. Pentru ca oile să treacă prin strungă trebuia să le mâne cineva în direcția respectivă. Acel cineva trebuia să fie strungarul, adică eu, de care trebuia să asculte altcineva, adică oile. Mă gândeam în mintea mea: am ajuns și eu cineva de care să asculte altcineva. Prima dată am fost asistat de Ștefănel. După instructajul de rigoare și demonstrația practică mi-a fost dat în primire *postul*, pentru care Ștefănel era acum prea mare, fiind avansat în altă funcție.

Am avut o jumătate de zi foarte încărcată. Mi se făcuse foame, dar nu mă plângeam. Știam acum toate cotloanele, mă familiarizasem cu stâna, dar eram foarte mirat că nimic nu era ca acasă. Eram surprins de tot ceea ce vedeam și de ceea ce nu vedeam. Până a două zi mi se vor dezlega toate aceste enigme. Tata și Ștefănel au pregătit masa. Acum am avut ocazia să văd unde și cum se gătește și cum se așterne masa. Într-un colț al stânii, jos, pe pământ, era vatra unde se făcea focul. Mâncarea era preparată într-un ceaun, atârnat de un vârtej, o instalație care putea deplasa ceaunul deasupra focului sau alături. Alimentele de bază erau produsele lactate și carnea de miel preparată sub formă de ciorbă sau tocăniță. De la nicio masă nu lipsea mămăliga. O *budacă*, o puțină mare din lemn cu capac, servea drept masă. După ce-am mâncat bine, pe o *laiță*, mi-am *ucis* oboseala cu un pui de somn de vreo oră. Până-n seară am avut program de voie, fără sarcini precise. Ceilalți au rezolvat treburile de după-masă și, cu una, cu alta, fără să ne dăm seama, a venit seara.

După o zi agitată, o odihnă meritată. La culcare se mergea, de obicei, devreme, imediat ce se lăsa întunericul, deoarece nu exista iluminat electric. Singurul obiect de luminat era felinarul, la serviciile căruia se apela foarte rar, în nopțile cele mai întunecoase și doar în caz de forță majoră. Am văzut, în linii mari, cum funcționează *bucătăria* și *sufrageria*. Acum eram curios să văd *dormitorul*. Cum bucătăria a fost improvizată aproape

din nimic, mă gândeam că tot așa, din nimic, va apărea și dormitorul. Când l-am întrebat pe Ștefănel dacă sunt paturi, mi-a răspuns că sunt, dar fără picioare și că n-o să mai pot cădea din pat ca acasă. De fapt, se dormea pe jos. În colibă pardoseala era din pământ nivelat și tasat, acoperit cu scoarță de brad. Scoarța jupuită de pe un brad proaspăt tăiat se decupa în fâșii cât doreai de lungi, și late cam de un metru, după cât de gros era copacul. Aceste fâșii se așterneau peste pământul tasat, tot așa cum acum se lipește linoleumul, cu deosebirea că pentru scoarță nu era nevoie de adeziv. Scoarța se mula peste pământ, în câteva zile se usca, se întărea și ținea câțiva ani. Această pardoseală era, de fapt, patul fără picioare. Mă gândeam, cât de simple pot fi lucrurile care par complicate. Peste această pardoseală se așterneau una sau două *cergi* (*pături* groase din lână) pe care ne culcam și ne acoperiam cu o pătură sau o *cojoacă* (piei de oaie cusute și croite la dimensiunea unei pături). Sub cap, drept pernă, foloseam un *mânicari* (pulovăr) împăturit sau o bundiță (cojocel fără mâneci) cu mițele în afară. Toți dormeam în același *pat*, așezați ca sarmalele. Poziția *patului* era dispusă în așa fel încât toți să fim cu picioarele spre vatră, să ne putem încălzi la focul care putea să fie făcut oricând, dacă ar fi fost necesar.

Seara, înainte de culcare, tata mi-a spus că oile trebuie mulse și dimineața, așa că în dimineața următoare va trebui să mă scol mai devreme să dau oile la strungă. Dimineața însemna când se zărește de ziuă, adică ora patru sau patru și jumătate. Toată noaptea am dormit buștean. După o zi atât de încărcată eram istovit. Dimineața a venit repede și scularea a fost anevoioasă, dar am bravat și n-am cârtit. Situația aceasta nu se repeta prea des, eram protejat tacit. Se întâmpla foarte rar să mă trezesc noaptea sau spre ziuă și dacă vedeam că se crapă de ziuă, trăgeam repede pătura peste ochi să nu văd, crezând că dacă eu nu văd, zorii zilei vor întârzia să vină. Totuși, până am crescut mai mare, consideram că am un program privilegiat, întrucât nu eram sculat în fiecare zi foarte de dimineață. Nu a trecut mult timp și a început să mă bântuie dorul de mama și dorul de acasă. Mama știa tot ce fac, era informată de cum mă descurc, dar accepta situația, trebuia să ne pregătim pentru a înfruntă viața cu bucuriile și necazurile inerente. În fiecare vară mama ne vizita de două sau de trei ori, potolindu-mi astfel dorul și aleanul.

Au început să se scurgă zilele. Îndeletnicirile mele erau reduse. Mai primeam anumite sarcini minore, care mă mai distrăgeau din singurătatea

pe care o simțeam. Întrucât eram cel mai mic, nu aveam cu cine să mă joc decât cu mieii, cu câinii și cu vițelii care erau foarte drăgălași, dar nu vorbeau și nu aveau inițiative. Singura mea consolare era că lor le puteam spune necazurile. Erau ascultători fideli. În ochii lor blânzi citeam înțelegerea și neputința. Acolo și atunci am învățat singurătatea, lucru care mi-a prins foarte bine în viață. Eu zic că atunci și acolo m-am călit pentru întâmplările nefericite care au urmat.

Timpul a trecut, iar când am ajuns la vârsta de nouă ani, a crescut și dificultatea sarcinilor pe care le aveam. Din *strungar* am avansat la rangul de *cioban*, iar postul meu de strungar a fost ocupat de fratele meu, Mihai, mai mic cu doi ani decât mine. Necazurile mele, puține câte erau, au fost atenuate de faptul că aveam și eu un subaltern. Toți ciobanii pe care tata îi angaja nu mai stăteau mult. Propaganda comunistă, cu lozinca ei despre *exploatarea omului de către om*, prindea rădăcini și ciobanii erau derutați și plecau *de undeva spre nicăieri*. În aceste condiții, tata era obligat să se descurce cu noi, copiii.

Zilele treceau și lăsau în urmă săptămâni, luni, ani încărcăți de schimbări, după câte înțelegeam eu, *inedite*. Până la șase, șapte ani nu înțelegeam prea multe din ceea ce se întâmpla în lume. Primele amintiri legate de război, erau, în mod paradoxal, plăcute. Îmi plăceau uniformele militare și cei care le purtau. Atât trupele românești, cât și cele germane, în trecere, spre și dinspre front, poposeau în zonă. Îmi aduc aminte că nemții au staționat cu bucătăria lor de campanie în curtea noastră și, nu de puține ori, când noi copiii ne jucam prin apropiere, în amintirea copiilor lor rămăși acasă, ne luau în brațe, ne dădeau ciocolată sau o porție de fasole cazonă pe care o savuram cu plăcere.

Au venit anii '44 - '45 care au adus cu ei adevărata față a războiului. Nemții au început să se retragă, rușii năvăleau din urmă. Atunci am putut vedea diferența dintre ce înseamnă civilizație și primitivism. Un exemplu de comportare civilizată am văzut atunci când nemții au trebuit să părăsească peste noapte comuna. Casă noastră era aproape de râul Moldova, peste care trecea un pod. În apropiere era încartiruită o unitate germană. În seara de dinaintea retragerii a venit un neamț și i-a spus mamei că peste noapte să trimită copiii de acasă. În noaptea aceea podul a fost aruncat în aer, iar nemții au dispărut fără urmă. Se retrăseseră peste noapte. Câteva bârne din pod au fost aruncate de suflul exploziei până în curtea noastră.

Era după 14 septembrie, întrucât stâna se spărsese (toți oamenii care au vârat oile sau vacile la noi le luaseră acasă). Eram acolo doar eu cu tata și cu Ștefănel. Stâna noastră era la vreo 200 de metri de drumul care traversa munții spre Maramureș și nu se vedea din drum. Dinspre drum se auzea vijelia războiului: un vacarm de nechezat de cai, zvonuri de voci omenești, împușcături răzlețe și, din când în când, câte un bubuit de tun. Atmosferă de război. Aveam un vecin în apropiere, care venea și ne informa de tot ceea ce se petrecea. Astfel am aflat cum că au venit rușii și trec spre Maramureș. Intuind că rușii vor bântui peste tot, tata și Ștefănel au cărat tot ce era în stână, alimente, vase, și le-au ascuns în *buhași* (pâlcuri de puiți de brad, foarte deși). Eu pășteam oile la marginea pădurii. Acum trăiam momente de adevărat război. Vecinul ne informa de ceea ce se petrecea pe vârf, pe unde treceau rușii. Nemții trecuseră în timpul nopții și au lăsat în calea rușilor terenul împânzit de mine. Nu ne-am putut abține să nu ne ducem și noi să vedem un spectacol cu adevărat de război. Ceea ce am văzut ne înfricoșa, dar ne și scârbea. O hoardă de muscali cu puști la spinare, care mergeau în dezordine, foarte gălăgioși, prindeau orice cal întâlneau în cale și-l luau cu ei. Aproape fiecare rusnac trăgea după el un cal sau doi, capturați în drum. Tunurile erau trase, de obicei, de doi sau patru cai. Obuzele le transportau în desagi, pe cai. Aproape fiecare rusnac avea la mână un ceas, iar unii chiar două. Acest spectacol ridicol și jalnic lăsa impresia unei hoarde care se întorcea învinsă din bătălie, și nu a unei armate victorioase, care urmărește inamicul până în *bârlog*. De pe buzele tuturor se auzea o singură întrebare: *Daleko li Berlin?*¹. Iată, polul opus al civilizației. Acesta din urmă, adică Rusia, a subjugat jumătate de Europa și și-a impus punctul de vedere la Yalta², în fața marilor puteri mondiale. În aceeași zi, mai spre seară, ca decorul de război să fie complet, a început un schimb de focuri, de artilerie ușoară, cred, nu mă prea pricep. Noi eram între două culmi. Nemții trăgeau de pe o culme pentru a potoli elanul rușilor, iar rușii răspundeau de pe cealaltă culme. Pe mine și pe Ștefănel, tata ne-a adăpostit sub o stâncă, unde spera să nu fim reperați.

¹ *Daleko li Berlin?* (în l. rusă) = *E departe Berlinul?*

² Între 4-11 februarie 1945 a avut loc Conferința de la Yalta unde liderii SUA, Marii Britanii și Uniunii Sovietice au discutat situația conflictului mondial și care va fi situația geo-politică după încheierea acestuia.

Obuzele fluierau pe deasupra capetelor noastre. Atunci am trăit panica războiului. Am scăpat nevătămați. La munte eram în pericol. Trebuia să ajungem în sat, acasă. Rușii bântuiau peste tot. Orice mișcare, orice deplasare era foarte riscantă. Dar cum *riscul este cheia succesului*, trebuia să încercăm. În acea seară se așternuse liniștea. Pot să spun, fără să greșesc, că nu se auzea niciun zăngănit de arme. Începea să se însereze. Tata și cu Ștefănel au luat clopotele de la oi, ca să ne deplasăm în liniște și am plecat cu turma spre casă, pe poteci lăturalnice. Aventură noastră s-a încheiat cu *happy end*.

Nemții au plecat, rușii s-au instalat. La orizont au început să apară nori din ce în ce mai negri. Pleca o lume și venea alta. Au urmat evenimente de rău augur. După 23 august 1944 armata sovietică s-a comportat ca o armata de ocupație. Pe unde trecea jefuia și avea un comportament agresiv. În anii care au urmat, Partidul bolșevic, sub protecția Armatei Roșii, a băgat la înaintare coloana a cincea, formată din foștii comuniști ilegaliști fugiți în Uniunea Sovietică și de cei scoși din închisori, dublați și dirijați de consilierii sovietici. Treptat, ferm și prin orice mijloace, au luat sub control toate pârgھیile politice și economice ale statului român. Toate reformele și schimbările care au urmat erau implementate conform direcțiilor primite de la Moscova. Primele obiective ale Moscovei erau să îi aducă la putere pe comuniști, să confişte proprietățile, la început pe cele ale celor înstăriți pe care, apoi, să-i extermine în închisori sau în lagăre de muncă. Comuniștii români nu aveau obiective sau strategii și nici inițiative. Toate acestea veneau de la Moscova, prin consilieri.

Aceste evenimente au cotropit mintea și sufletul oamenilor mari și mici. Se cultiva o aversiune împotriva celor înstăriți. Foarte greu se găsea mână de lucru. În această situație, tata a fost silit să ne folosească pe noi, copiii, la muncile gospodărești, pe fiecare după puterea și priceperea lui. În acest context, de mic am avut sarcini pe care a trebuit să le îndeplinesc. Așa am învățat să am simțul datoriei care, apoi, mi-a folosit toată viață. Așa au arătat primii mei pași în lumea celor mari, unde visam de mic să ajung, atunci când mă uităm pe fereastră. Așa am intrat pe un drum plin cu spini.

Familia

Familia este nucleul societății. Ea reprezintă, în germen, toate instituțiile unei societăți pe ale căror funcții le îndeplinește. Ea este grădinița, școala, biserica, șantierul, spitalul, teatrul etc. În FAMILIE ne petrecem întreaga viață, de la prima respirație până la ultima suflare, cu tot ceea ce cuprinde ea, sub toate formele de manifestare, materială și spirituală. Aceasta este arealul în care ne învârtim. Aici învățăm, ne închinăm, muncim, ne distrăm și ne oblojim rănilile, atât cele trupești, cât și cele sufletești. MAMA și TATA sunt pilonii familiei. În jurul lor și pe umerii lor se derulează întreaga viață familială. Ei sunt dascălii, confesorii, sfetnicii, vracii noștri permanenți.

Familia noastră provine din două familii vechi și numeroase, atât filiera maternă, cât și paternă. Din povestirile celor bătrâni se spunea că unul din străbunicii bunicului nostru, LIȚU, ar fi venit cu oile de peste munți, din Ardeal, pe timpul lui Dragoș Vodă și s-a stabilit aici. Este posibil ca bunicii noștri să fie din timpuri vechi pe aceste meleaguri, întrucât în toponimia locului există denumiri care ar confirma acest lucru. Sadoveanu, în *Baltagul*, spune că Nichifor Lipan a poposit cu oile pe malul Bistriței, la *Cotul Lițului*. Locul menționat se află pe proprietatea bunicului. Tot în zonă, ceva mai sus de comuna Cârlibaba, drumul ce urcă spre Pasul Prislop traversează pârâul Lițu (există o tăbliță cu inscripția *Pârâul Lițu*) care izvorăște de pe proprietatea bunicului și se varsă în Bistrița. Bunicul nostru patern, Ștefan Lițu, căsătorit cu Ecaterina Ursachi, ai cărei părinți erau foarte bogați și care au dat o mare parte din avere bunicii, ca zestre, s-a așezat cu casa pe malul râului Moldova, în satul Benea. După căsătorie, averea bunicului s-a mărit considerabil, întinzându-se de pe valea râului Moldova până pe Valea Bistriței. Întrucât era un om de vază, bun gospodar și respectat de consăteni a fost, mai mulți ani, primarul comunei Breaza. Casa bunicului, situată în cătunul Benea din comuna Breaza, era una dintre cele mai dichisite din zonă. După cum se menționează și în cartea *Fundul Moldovei, 80 de ani de la prima campanie monografică 1928-2008* scrisă de Dr. Paula Popoiu, „Gospodăria lui Ștefan Lițu, primar în comuna Breaza, este una din cele mai frumoase gospodării din Breaza. Ea se remarcă atât prin bogăția și curățenia ei, cât și prin aspectul simetric și unitar sub care se prezintă.”

Proprietatea bunicului era atât de întinsă, încât, dacă pleca de acasă, din sat, până la una din stâni mergea numai pe proprietatea lui, care cuprindea mai mulți munți: Mănăila, Dadu, Dremoxa, Bașca și Boampe (*munte* se spunea la o proprietate dintr-o zonă muntoasă limitată, unde se organiza o stână pe timpul verii). Mentalitatea acelor vremuri era mai puțin teoretizată și mai mult pragmatică. În vocabularul uzual era folosit cu frecvența mai mare verbul *a face* decât *a cumpără* sau *a lua*. Această mentalitate avea o oarecare influență și în sfera demografică, întrucât fiecare casă, bogată sau săracă, era plină de copii. Așa se explică, probabil, faptul că familia noastră lărgită era foarte numeroasă. Bunicii paterni au avut nouă copii din care au ajuns la maturitate doar șase. De la cei șase supraviețuitori au avut 40 de nepoți. Principala ocupație a lor, ca și a celorlalți conlocuitori, era creșterea animalelor (vite, oi), prelucrarea laptelui și comercializarea produselor lactate și a vitelor. Tata, cel mai mare dintre frați, s-a căsătorit cu mama, care provenea din familia Nemțan, o familie înstărită din Câmpulung Moldovenesc. Bunicii din partea mamei, Toader Nemțan, căsătorit cu Eudochia Gliga, se numărau printre gospodarii de vază din Câmpulung. Ei au avut șapte copii, ceva mai puțin prolifici decât familia Lițu, dându-le doar 25 de nepoți, dar mai longevivi, din care, aproape jumătate (10) de la mama. Bunicul matern a trăit 92 de ani, doi dintre unchi, Aurel și Vasile, 98 și respectiv 96 de ani. La acest capitol merită menționată mătușa Victoria, soră cu mama, avocată în Câmpulung Moldovenesc, rămasă văduvă în 1945, la doar 33 de ani, cu patru băieți pe care i-a crescut, i-a purtat prin școli și toți au ajuns ingineri (unul cercetător, altul director tehnic la Midia-Năvodari, unul profesor universitar la Academia Militară și unul general), iar ea a trăit 100 de ani și o lună.

Bunicul Nemțan avea trei proprietăți: una la Câmpulung Moldovenesc, una în Breaza și una sus la munte, la Valea Stânei, aproape de Cârlibaba, unde creștea vite. Cea din Breaza era vecină cu o proprietate a bunicilor Lițu, pe care o făgăduise lui tata, după căsătorie. Vecinătatea a creat prilejul prin care părinții mei s-au cunoscut. Tata avea grijă de această proprietate și, ca vecini, sub diverse pretexte, o vizita pe mama suspect de des. De multe ori, când tata era la cosit, mama îi ducea câte o poală de mere, aduse de bunicul de la Câmpulung. La Breaza nu se făceau mere, fiind o zonă mai rece. Această relație a evoluat, ei s-au îndrăgostit și, în final, a culminat prin căsătorie. Pe vremea aceea era o mentalitate conform căreia nu